

Yeni Medya Ve Siyasal Katılım: 15 Temmuz Örneği*

New Media and Political Participation: 15 July Case

Lale DÜNDAR*

Öz

Yeni Medya; yerel, ulusal ve uluslararası pek çok toplumsal ve siyasal olayda etkileşimi hızlandırması ve toplulukların siyasal katılımına olanak sağlaması gibi yönleriyle son yıllarda demokrasiyi güçlendiren araçlardan biri olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel medya platformları ile kıyaslandığında, vatandaşların siyasal katılımını kolaylaştıran ve hızlandıran yeni medyanın, bu yönüyle toplumsal davranış kalıplarını değiştirdiği de gözlenmektedir. Türk siyasi tarihinde yaşanan darbe girişimleri ve darbe süreçlerinde geleneksel medya ağırlıklı olarak, darbelerin meşrulaştırılması ve toplumun sindirilmesinde araç olarak kullanılırken, yeni medyanın 15 Temmuz örneğinde tam tersi bir işlev gördüğünü söylemek mümkündür. Bu çalışma 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişimi sürecinde oluşan toplumsal tepki ve siyasal katılımı, yeni medyanın rolünü incelemekte ve yeni medya platformlarının toplumsal davranış kalıplarının değişimindeki etkisini 15 Temmuz örneği üzerinden incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Darbe, 15 Temmuz, Yeni Medya, siyasal katılım, demokrasi

Abstract

New Media; has been described as one of the means that has strengthened democracy in recent years in terms of facilitating the interactions in many local, national and international social and political events and facilitating the political participation of the communities. Compared with traditional media platforms, it is also observed that the new media, which facilitates and accelerates the political participation of citizens, has changed social behavior patterns accordingly. While the traditional media in Turkish political history are mainly used as legitimation of coups and as a means of digesting the society, it can be said that the new media had the opposite function in 15 July case. This study examines the role of new media in the social response and political participation during the coup attempt process of 15 July 2016 and examines the effect of new media platforms on the change in social behavior patterns through the example of July 15.

Keywords: Coup, 15 July, New Media, political participation, democracy.

Giriş

Türkiye siyasi tarihinde çeşitli defalar askeri darbe ve müdahaleler ile karşı karşıya kalmış ve darbeler sonucunda Türk demokrasisi çeşitli aralıklarla kesintiye uğramıştır. Türk siyasi tarihinde yaşanan askeri darbe ve müdahalelerin öncelikli hedefleri arasında medya ve iletişim araçlarının ele geçirilmesi olduğu bilinmektedir. Kitle iletişim araçlarının toplumların algısını yönlendir-

* Makale Geliş Tarihi: 11.02.2018, Kabul Tarihi: 17.05.2018

** Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo TV Sinema Bölümü Öğretim Üyesi, E-posta: dundarlale@gmail.com

Gazisi

Akademik
Bakış

101

Cilt 11
Sayı 22
Yaz 2018

mede en güçlü araçlardan biri olması elbette iletişim araçlarının öncelikli hedef seçilmesinde önemli bir gerekçe olmuştur. Türkiye'nin darbe tarihine bakıldığında, iletişim araçlarının daha çok toplumu susturabilme ve askeri darbeleri meşrulaştırma noktasında işlev gördüğü söylenebilir. 15 Temmuz darbe girişiminde ise, özellikle sosyal medyayı da içeren yeni medya platformları, önceki tecrübelerden farklı olarak, toplumu susturmaya ve darbe girişimini meşrulaştırmaya değil, toplumu demokrasiden yana fikir beyan etme ve siyasal katılımı teşvik etme noktasında önemli etkenler olmuştur.

Demokratik süreçlerin kesintisiz işleyebilmesinde kuşkusuz kitle iletişim araçlarının önemli rolü bulunmaktadır. Günümüzde medya olarak adlandırılan kitle iletişim araçlarının, dördüncü güç olarak konumlandırılmasının yanı sıra, demokratik kültürü toplum nezdinde yeniden üretmek demokrasinin güçlenmesini ve sivil siyasetin daha sağlam temeller üzerinde yükselmesine katkı yapması da beklenmektedir. Yasama yürütme ve yargıdan sonra medyaya dördüncü gücün atfedilmesindeki en büyük etkenlerden biri de budur.

Ancak Türk siyasi tarihindeki askeri müdahale ve darbe dönemlerine bakıldığında Türk medyasının çelişkili tutumlar sergilediği ve demokrasiden yana açık bir tutum almakta zorlandığı gözlemlenmektedir. Demokrasi kültürünü benimseyerek demokrasi karşıtı eylemlere karşı tavır alması gereken basın, kimi dönemlerde açıkça darbeden ve darbecilerden yana tavır aldığı bilinmektedir. 1980 askeri darbesi bu anlamda akla gelen örneklerin başında gelmektedir. Bu örneklerde basın çeşitli istisnalar dışında ağırlıklı olarak, demokrasiden ve sivil yönetimden yana tavır almadığı gibi darbecileri ve eylemlerini destekleme ve çeşitli söylemler üzerinden meşrulaştırma noktasında yayınlar yapmıştır.¹ Bu tür yayınlar, ticari ya da siyasi baskılar gibi çeşitli şekillerde gerekçelendirilebilir. Ancak esas olan Türk basının geçmişte darbeler karşısında başarılı bir sınav veremediğidir. Kimi kaynaklar, basının büyük çoğunluğunun, demokratik sistemin işleyişinden yana tavır almayarak anti-demokratik süreçleri desteklemesinin, Türk basınının demokrasi kültüründen yoksunluğunu ortaya koyduğu şeklinde değerlendirmektedir.²

Geleneksel medyanın aksine, yeni medya, demokrasiye ve demokrasi kültürüne hizmet eden bir mecra olarak tanımlanmaktadır. Teknolojinin sunduğu fırsatlar ile vatandaşların siyasal katılımı çok daha kolaylaşmakta ve vatandaşın siyasal süreçlerdeki rolü de daha etkin hale gelebilmektedir. Bu çalışma 15 Temmuz darbe girişimi sırasında toplumun darbelerle karşı öncekilerden farklı bir tepki vermesinde ve "suskunluk sarmalının kırılmasında" yeni medya platformlarının rolünü incelemekte ve politik katılımın demokrasinin güçlenmesine etkisini ele almaktadır.

1 Lale Şıvgın Dündar, "12 Eylül Dönemi Türk Yazılı Basınında Atatürk ve Atatürkçülük", Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2016, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), s.106

2 Abdülkadir Gölcü; *Türkiye'de Demokrasi Kültürü ve Medya*, Literatürk-Academia, Konya, 2015, s. 13.

Yeni Medya ve Siyasal Katılım

*“Yeni Medya terimi, geleneksel medyadan (kitap, televizyon ve radyo) farklı olarak, sayısal medyayı özellikle etkileşimsel medyayı, internet ağlarını ve sosyal iletişim medyasını nitelendirmek için kullanılmaktadır.”*³ Yeni Medya Kavramı internet, web siteleri, sanal oyunlar ve taşınabilir dijital ortamları içermekle birlikte, günümüzde daha çok etkileşim olanağı yüksek, kullanıcının içerik üretmesine ve paylaşmasına olanak sağlayan, zaman ve mekân sorunu olmadan, herhangi bir iletişim aracı sayesinde bağlanılabilen internet ve sosyal medya olarak algılanmaktadır. Mutlu Binark, “Günümüzde gündelik yaşamın her alanında giderek daha yaygın kullanım pratikleri bulan, gündelik yaşam alışkanlıklarını farkında olmasak da köklü bir şekilde dönüştüren, toplumsal yaşamın bir takım gerekleri nedeniyle kullanım yoğunluğu giderek artan, beden bir uzantısı/parçası haline dönüşen bilgisayarlar, internet, cep telefonları, oyun konsolları, ipod veya avuç içi veri bankası kayıtlayıcıları ve iletişimcileri, diğer bir deyişle tüm bu dijital teknolojileri yeni medya” olarak tanımlamaktadır.⁴

Yeni medyayı geleneksel medyadan ayıran en önemli özelliklerden biri de kuşkusuz etkileşime ve çift yönlü iletişime olanak sağlıyor oluşudur. Yeni medyanın ortaya çıkmadığı dönemlerde, kitleler çeşitli siyasi ya da toplumsal olaylardan yalnızca haberdar olup, kendi tepkisini anında veremezken, günümüzde kitlelerin çeşitli eylem ya da söylemlere saniyeler içinde yeni medya aracılığıyla tepki verebildiğini görebilmekteyiz. Bu yönüyle yeni medya, toplumdaki davranış kalıplarının değişiminde de büyük rol oynamaktadır. Kitlelerin, olaylara, eylem ya da söylemlere anında tepki verebilmesi, yeni medyanın, demokratikleşme bağlamında getirdiği bir kazanım olarak değerlendirilmektedir. Ali Özcan bu durumu şöyle açıklamaktadır: *“İletişim biçiminin söz konusu klasik anlamından koparak, yapısal bir dönüşüme uğraması sonucu etkileşimli bir iletişim sürecinin başlaması, yeni ve alternatif medya gibi kavramlarla ifade edilmenin yanında iletişim süreçlerinde kullanıcıların aktif hale gelmesi, kontrol ve yönlendirmenin el değiştirdiği yönünde görüşleri beraberinde getirmiştir. Yeni medya mecrası olarak internet, mobil iletişim ve sosyal paylaşım ağları ya da sosyal medyanın, demokratikleşme bağlamında önemli olanaklar sunduğu bu doğrultuda kabul gören bir görüştür.”*⁵

Yeni medyanın etkileşimliliği ve çift yönlü iletişime olanak sağlaması gibi özellikleri hem coğrafi hem de toplumsal hiyerarşik katmanları da ortadan kaldırmıştır. Yeni medya ile birlikte, artık “uzaklık” iletişim için bir engel değildir. Dünyanın dört bir yanından internet kullanıcıları birbiriyle anında

3 Mutlu Binark, “Giriş”, Mutlu Binark, der., *Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2014, s. 15.

4 Mutlu Binark, Yeni Medya, Gençlik ve Gündelik Yaşam, Erişim Tarihi: 29.04.2018 , <http://yenimedya.wordpress.com/calismalar/>.

5 Ali Özcan, “Sosyal Medyanın Ekonomi Politikası”, Ramazan Çelik, Sertaç Dalgalidere, der., *Yeni ve Geleneksel Medya Okumaları*, İskenderiye Yayınları, İstanbul, 2015, s. 185-186.

Görüş

Akademik
Bakış

103

Cilt 11
Sayı 22
Yaz 2018

iletişime geçebilmekte, görüş alışverişinde bulunabilmektedir. Ayrıca günümüzde bir ilk öğretim öğrencisi yaşadığı ilin valisine ya da bir bakana hatta Cumhurbaşkanına sosyal ağlar aracılığıyla doğrudan ulaşabilmekte, soru sorabilmekte ve cevap alabilmektedir. Yeni Medya ile yöneten ile yönetilen arasındaki hiyerarşik mesafeler de kırılmıştır.⁶ Çevrimiçi gruplarla ve diğer organizasyonlarla web siteleri ve sosyal ağlar üzerinden yönetenle yönetenin birbirine ulaşması mümkün hale gelmiştir.⁷

Yeni medya ile ortaya çıkan yeni iletişim biçimi sadece birey ve vatandaşların değil aynı zamanda kurum olarak siyasi partilerin ve siyasetçilerin de seçmene ulaşabilmesi noktasında aktif bir rol üstlenmiştir. *“İletişim biçiminin değişimi, hayatın tüm alanlarını olduğu gibi siyasal iletişimi de derinden etkilemiştir. Özellikle 1990’ların ikinci yarısından itibaren batı demokrasilerinde partiler ve politikacılar, kitlelere ulaşmada yeni bir araç olarak gördükleri bilgisayar dolayımı iletişimin bir sonucu olan yeni medyayı başarıyla kullanmaya başlamışlardır. Yeni medyanın giderek yaygınlaşan kullanımı demokrasi ve vatandaşlık kavramlarında yaşanan değişimlere paralel olarak siyasal yaşamda iletişim yöntemlerini kökten değiştirmiştir.”*⁸ Yeni iletişim teknolojileri yalnızca seçim zamanlarında değil, toplumsal ve siyasal çalkantı dönemlerinde de tartışmalara vatandaşların katılımını sağlayan önemli bir araçtır. Yapılan araştırmalar yeni medya platformları ve sosyal medyanın suskunluk sarmalını kırma noktasında alternatif bir mecra olabileceğini ortaya koymaktadır.⁹ TBMM Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu’nun raporunda sosyal medyanın toplumdaki siyasi katılım düzeyini yükselttiği ve siyasetin şeffaflığını ve sorumluların hesap verebilirliğini de artırdığı ifade edilmektedir. Rapora göre: *“Geleneksel iletişim platformlarında zaman zaman manipüle edilme riski ile karşı karşıya olan bilgi, sosyal medyada kitlelere aracısız aktarılarak özellikle demokrasi kültürü gelişmemiş olan ülkelerde demokrasi fikrinin ve ihtiyacının yaygınlaşması sonucunu doğurabilmektedir.”*¹⁰

Türkiye gibi geçmişinde demokrasinin kesintiye uğradığı ve “apolitik gençlik yetiştirmenin” siyasi bir strateji olduğu ülkelerde anlık çift yönlü iletişim kurabilmenin, toplumsal davranış kalıplarının da değişiminde önemli rol oynadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Özellikle 12 Eylül 1980 askeri darbesi sırasında ve sonrasında gelişen fikir ve ifade özgürlüğüne yönelik

- 6 Hasret Aktaş, Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak İnternet, Tablet Kitabevi, Konya, 2004, 211.
- 7 Frederic I. Solop, *Digital Democracy Comes of Age: Internet Voting and the 2000 Arizona Democratic Primary Elections*. PS: Political Science and Politics34, 289-93.
- 8 Meriç Övüncü: “Yeni Medya ve Dijital Demokrasi: Siyasal Yaşamdaki Görünümleri Olarak ABD Örneği.” *Dicle Üniversitesi 1. Uluslararası “Siyasal İletişim Demokrasi ve Yeni Süreçler Sempozyumu Bildiriler, 2013,s. 97-112*
- 9 Uğur Dik, “Sosyal Medyanın Suskunluk Sarmalı Kuramı Açısından İncelemesi: Twitter Üzerinden “Çözüm Süreci” ve “Nükleer Enerji” Tartışmaları”, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Antalya, 2015 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 130
- 10 ¹⁰ TBMM BİAK Raporu, 2013, s.959 <http://www.biakraporu.org/docs/rapor.kisim5.bolum04.pdf> Erişim Tarihi: 02.04.2018

Görüş

baskılar da göz önünde bulundurulduğunda yeni medyanın siyasi katılım ve demokratikleşme açısından bireylere ciddi olanaklar sunduğu ortadadır. *“Askeri darbe sonrası meydana gelen karmaşa döneminde siyasi özgürlüklerin kısıtlanması her türlü muhalif hareketin yasaklanması, apolitik bir kimlik edinmek zorunda bırakılmış “80 sonrası kuşak” olarak adlandırılan neslin doğmasına neden oldu. Bu kuşak gençler, bilinçsizlik içinde siyasete ilgisiz kalmış ayrıca kendini ifade etme, toplumsal bir kimlik kazanma, birey olma, özgürleşme, hayata dair inisiyatif alma gibi konularda sürekli engellerle karşılaşmışlardır. İşte böyle bir ortamda toplumsal ve kültürel bir alan olarak internet bu genç kitle için soluklanabileceği yeni bir meca oldu.”*¹¹

Yeni medyanın alternatif bir kamusal alan sunduğunu ve yeni medya platformlarında baskı ve kontrolün daha az olduğunu ortaya koyan çalışmalar genellikle yeni medya platformlarının görece bağımsız olduğunu ve “örgüt olmadan örgütlenme” imkanı sağladığını ifade eder.¹² Diğer yandan, yeni medyanın da egemen güçlerin kontrolü altında olduğunu ifade eden çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, İrfan Erdoğan, internet için “sahte demokrasinin yeni şövalyesi” ifadesini kullanmaktadır. Erdoğan, internetteki gelişmelerin de tamamen bağımsız olmadığını ve internet ile yeni medya platformlarının da pratikte kapitalist özellikler taşıdığını vurgulamaktadır. Erdoğan ayrıca uluslararası şirketlerin internet üzerindeki kontrolüne dikkat çekmektedir.¹³

Yeni medya platformlarının bağımsızlığı ya da demokrasiye katkıları konusunda çeşitli görüşler bulunmakla birlikte, yeni medyanın özellikle siyasi kriz dönemlerinde önemli roller oynadığı yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedendir ki pek çok siyasi kriz dönemlerinde olduğu gibi siyasi aktörler, kuruluşlar ya da çeşitli organizasyonlar özellikle sosyal ağlarda kontrolü elde tutabilmeyi amaçlamaktadır. *“Yüksek etkileşimli bir doğaya sahip olan sosyal medya, erişim kolaylığı ve maliyetinin düşük olması gibi sebeplerle de bireylerin yoğun kullanımına yol açmaktadır. Bu durum da kullanıcıların siyasal katılım eylemlerini sosyal medya araçları üzerinden gerçekleştirmelerini teşvik eden unsurlar arasında yer almaktadır. Fiziksel olarak aynı ortamları paylaşmayan bireyler, sosyal medya araçları üzerinden oluşturdukları gruplar ya da topluluklar ile karar alma mekanizmaları üzerinde etki oluşturmaya çabalamaktadırlar. Bu da siyasal katılımı artırıcı etkiye sahip olmaktadır. Diğer bir deyişle, günümüzde siyasal katılımın önemli bir teşvikçisi sosyal medya araçları ve ortamlarıdır.”*¹⁴

Geleneksel medyadan yeni medyaya uzanan bu değişim süreci, siyasal katılım pratiklerini de değiştirmiştir. Esasen, bireyin, kendisinin yönetilmesi sürecine katkısı anlamına da gelen siyasal katılım çeşitli kademelerde hay-

11 Fatih Söğüt, “Sanal Ortamda Aşkın Meta Olarak Pazarlanması; Online Arkadaşlık Siteleri Üzerine Bir İnceleme”, Ramazan Çelik, Sertaç Dalgaldere, der., *Yeni ve Geleneksel Medya Okumaları*, İskenderiye Yayınları, İstanbul, 2015, s. 144.

12 Özgür Uçkan, Cemil Ertem, *Wikileaks Yeni Dünya Düzenine Hoşgeldiniz*, Etkileşim Yayınları, İstanbul, 2011, s. 35

13 İrfan Erdoğan, *İletişimi Anlamak*, Pozitif Matbaacılık, 4. Baskı, Ankara, 2011.

14 Ercan Aktan, *Sosyal Medya ve Siyasal Katılım*, Eğitim Kitabevi Yayınları, 2017.

Görsel

Akademik
Bakış

105

Cilt 11
Sayı 22
Yaz 2018

at bulabilir. "Katılım; "Toplumsal düzenin kuruluşu, yönetimi ve denetimine ilişkin politikaların saptanması, kararların alınması ve uygulanmasına ilişkin politikaların saptanması, kararların alınması ve uygulanmasına ilişkin çabaların eylemli olarak içinde bulunulmasıdır."¹⁵ Ersin Kalaycıoğlu ise siyasal katılımı şu şekilde açıklamaktadır: "Kişinin otonom olarak yaptığı tercihler ve verdiği kararlar sonucunda siyasal karar mevkilere gelecek olanları veya bu mevkileri ellerinde bulunduranları etkilemek üzere yaptıkları eylem ve faaliyetler"¹⁶ Siyasal katılımı tanımlama çabasına girişenlerin üzerinde ortaklaştıkları bir nokta, katılımın yalnızca oy vermekle sınırlı tutulmaması gerekliliğidir. Oy vermenin yanısıra, bir siyasi grup ya da kampanyaya bağlı olarak bulunmak, siyasi bir grup ya da kampanya için çalışmak, siyasi toplantılara katılmak, imza vermek, gösterilere katılmak, siyasi ifadelerde bulunmak ve benzeri eylemler de siyasal katılım olarak değerlendirilmektedir. Görüldüğü gibi siyasal katılımın çeşitli düzeyleri bulunmaktadır. Kimi durumlarda sadece oy vermek, kimi durumlarda ise sokak eylemlerine katılmak siyasal katılım olarak değerlendirilebilir. Ancak siyasal katılım düzeyini etkileyen başka unsurlar da bulunmaktadır.

İlter Turan'a göre, siyasal katılımı etkileyen faktörler arasında, kişinin siyasetle ilgi derecesi, kendini siyasal bakımdan etkin hissetmesi ve çevresindeki insanlara güvenmesi gibi konular da son derece önemlidir. ¹⁷ Bu bakış açısı siyasal katılmada, geçmişten gelen deneyimlerin, öğrenilmiş bilgilerin, bazı sembollerin davranış şeklini etkilediğine işaret etmekte ve bu kalıbın da siyasal katılmada aktif ya da çekingen olmasının çevreye güven gibi unsurlara da bağlı olduğu ortaya konmaktadır.

Elizabeth Noelle Neuman'ın kavramsallaştırdığı Suskunluk Sarmalı kuramı tam da bu noktada devreye girer. Siyasal katılımın güçlenmesi için suskunluk sarmalından çıkış gereklidir. Turan'ın işaret ettiği çevreye güven gibi unsurların bulunmadığı durumlarda bireyler siyasal katılım konusunda çekimser kalmaya meyillidir. "Dışlanma korkusu, suskunluk sarmalı sürecini harekete geçiren temel güç olarak karşımıza çıkar. "Kurtlarla beraber ulumak" elbette daha mutlu kılar insanı, ama genel olarak kabul gören bir durum sizin tarafınızdan onaylanmıyorsa, en iyisi susmaktır."¹⁸ Suskunluk sarmalı kuramı kamuoyunun oluşumu ve değişimini ele alır ve bireylerin toplumdan dışlanma korkusunu temel alarak, özellikle sosyal baskıyı görünür hale getirmeye ve bu yolla kamuoyunun gücünü ve etkinliğini açıklamaya çalışır. Suskunluk Sarmalı Kuramına göre, bireyler tartışmalı bir konuda fikir beyan etmeden önce toplumda kanaatlerin genel eğilimini tes-

15 Saim Sezen, *Seçim ve Demokrasi*, 2.Basım, Gündoğan Yayınları, Ankara, s. 52.

16 Ersin Kalaycıoğlu, *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma, Karşılaştırmalı Siyasal Katılma, Siyasal Eylemlerin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, 1998 s. 10.

17 İlter Turan, *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*, Der Yayınları, 3.Basım, İstanbul, 1986 , s. 69.

18 ¹⁸ Elisabeth Noelle -Neumann, *Kamuoyu Suskunluk Sarmalının Keşfi*, Dost Kitabevi, Ankara, 1998, s. 32

Görüş

pit etmeye çalışırlar ve kendi görüşleri çoğunluk tarafında ise konuşma, fikirlerini ifade etme eğilimleri artar. Fakat kendi görüşleri azınlık tarafında ise dışlanma korkusu ile fikirlerini ifade etme eğilimleri azalır ve suskunlaşırlar. Bu suskunlaşma hali bir sarmala dönüştüğünde ise kamuoyu diğer görüş yönünde ve olduğundan daha baskın bir biçimde oluşur.¹⁹

Noelle Neumann konuşmanın, görüş belirtmenin yakaya takılan bir rozetle de gerçekleşebileceğini savunmaktadır. Noelle Neumann konuşma ve susmayı şu şekilde ele almaktadır: *“Yakaya bir rozetin takılması, arabaya bir çıkartmanın yapıştırılması konuşmaktır; bir görüşe sahip olmamıza rağmen, bunları yapmamak ise susmaktır. Frankfurter Rundschau gibi belli bir çizgiye sahip bir gazeteyi herkesin görebileceği bir biçimde taşımak konuşmaktır, gazeteyi cebe tıkmak ya da daha az bilinen bir gazetenin içine saklamak da (hiç kimse gazeteyi sakladığını kabul etmeyecektir elbette, sadece başka bir gazeteye sarmıştır, o kadar) susmaktır. Bildiri dağıtmak konuşmaktır, afiş asmak, afiş sökmek ya da rakip partilerin amblemini taşıyan arabaların lastiğini patlatmak da konuşmaktır. 1960’lı yıllarda bir erkeğin uzun saçlı olması konuşmaktı, Doğu Bloku ülkelerinde kot pantolon giymek konuşmaktır.”²⁰*

Yukarıda da belirtildiği gibi Suskunluk Sarmalı bireylerin kendi görüşlerini açıklamasında, konuşmasında engel teşkil eder. Literatüre Asch Deneyi olarak geçen çalışmada Polonya asıllı ABD’li sosyal psikolog Solomon Asch insanların karar verme aşamasında, çevre etkisinin önemini ortaya koyan uyum deneyini gerçekleştirmiştir. Bu deney göstermiştir ki, *“Çoğu insan çoğunluğun yanlış olduğundan şüphe etmeyecekleri görüşlere katılma eğilimi göstermekte ve yanılmaktan çok yalnız kalmaktan korktukları için onlar gibi düşünmedikleri halde çoğunluğa uymaktadır.”²¹*

Bu noktada kitle iletişim araçları ve son dönemde de yeni medya çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Çünkü kitle iletişim araçları; kamuoyunun eğiliminin ne yönde olduğu, hangi görüşlerin ağır bastığı, hangi görüşlerin toplumda dışlandığının en temel göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Toplum hangi görüşlerin kabul gördüğünü, hangilerinin onaylandığını ve hangilerinin onaylanmadığını kitle iletişim araçları üzerinden takip etmektedir. Siyasi ya da toplumsal kriz ya da seçim dönemlerinde kitle iletişim araçlarının tutumu bu nedenle daha da önemli hale gelebilmekte ve bireylerin siyasal katılımını doğrudan etkileyebilmektedir.

19 Uğur Dik, “Sosyal Medyanın Suskunluk Sarmalı Kuramı Açısından İncelemesi: Twitter Üzerinden “Çözüm Süreci” ve “Nükleer Enerji” Tartışmaları”, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Antalya, 2015 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 1

20 Elisabeth Noelle -Neumann, *Kamuoyu Suskunluk Sarmalının Keşfi*, Dost Kitabevi, Ankara, 1998, s.49-50

21 Abdullah Murat Yılmaz, “Sosyal Bir Davranış: Uyma ve Asch Deneyi”, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi, <http://www.pdrdergisi.com/sosyal-bir-davranis-uyma-ve-asch-deneyi-83.html> Erişim Tarihi: 02.04.2018

Susunkluk Sarmalının Kırılması ve 15 Temmuz

Türkiye Cumhuriyeti siyasi tarihine bakıldığında neredeyse her on yılda bir askeri darbeler ve darbe girişimleri yaşandığı görülmektedir. Darbe ve darbe girişimlerinin pek çok ortak yönü bulunmasına rağmen, 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen başarısız darbe girişimi, Türk siyasi tarihindeki askeri darbe ve darbe girişimlerinden pek çok yönüyle ayrılmaktadır. 15 Temmuz'da darbeye karşı, daha önce hiçbir darbe ve darbe girişiminde görülmemiş bir direniş ortaya çıkmıştır. Sıradan vatandaşların sokağa çıkarak tankların önüne geçmesi, Türkiye'nin farklı illerinde kışlaların kapılarına gelerek, askeri araçların geçişlerini durdurmaları, hatta darbecilerin havalandırdığı savaş uçaklarının pisti görmemeleri için pist çevresinde araç lastiklerinin yakılması²² gibi darbecilere karşı pek çok eylem imza atılmıştır. Daha önceki darbelerin hiçbiri böylesi bir sivil direnişle karşılaşmamıştır.

Darbeye karşı gelişen ve 15 Temmuz gecesi halkın meydanlara inmesiyle sembolleşen bu direniş pek çok farklı nedene bağlanabilir. Bu çalışma ise darbe girişimi sırasında toplumun darbecilere karşı ortaya koymuş olduğu tepkide yeni medya platformlarının önemli bir rolü olduğunu savunmakta ve yeni medya platformlarını, toplumdaki susunkluk sarmalının kırılmasındaki en önemli etkenler arasında sıralamaktadır.

Türk siyasi tarihinde gerçekleşen ve siyasi partilerin lağvedilmesi, sivil toplum örgütlerinin kapatılması, parti liderlerinin yasaklanması hatta başbakan ve bakanların idam edilmesi ve binlerce kişinin işkence görmesiyle sonuçlanan darbelerde bile böyle bir sivil direniş daha önce neden görülmemiştir sorusu akıllara gelmektedir. 15 Temmuz darbe girişimi sırasında medyanın çeşitlenen yapısı ve yeni medyanın varlığı sayesinde vatandaşlar, kendileri gibi düşünenlerin sayıca fazlalığını görebilme imkanı bulmuştur. Aynı teknolojik imkanlar örneğin 12 Eylül 1980 darbesi sırasında da olsaydı ve vatandaşlar TRT ekranında yayınlanan darbe bildirisinden sonra kamuoyunun eğilimini Twitter, Facebook gibi sosyal ağlarda takip edebilseydi belki de tarihin akışı bambaşka olacaktı. Ancak 1980'de toplumun tepkisini anlık olarak verebileceği ve diğerlerinin tepkisini de yine anlık olarak ölçebileceği dahası örgüt olmadan örgütlenebileceği platformlar mevcut değildi. Yukarıda da belirtildiği gibi önceki darbe süreçlerinde kamuoyu geleneksel medya araçları aracılığı ile bilgilenecek ve siyasal katılım kararını da buradan edindiği bilgiler doğrultusunda veriyordu. Ancak darbecilerin medyayı kontrol altında tutmak için yayın kuruluşunu kapatma cezasından, hapis cezasına kadar çeşitli baskıların olduğu, sansürün darbeciler tarafından son derece meşru görüldüğü darbe süreçlerinde, geleneksel medyanın da demokratikleşme noktasında yayınlar yapmak yerine, ağırlıklı olarak darbeyi ve darbecileri meşrulaştırıcı

22 Hürriyet, *Başkentte Kazan Savunması*, <http://www.hurriyet.com.tr/kazan-savunmasi-40149516> Erişim Tarihi: 02.04.2018

Görüş

yayınlar yaptığı bilinmektedir. Öyle ki 12 Eylül örneğinde olduğu gibi ana akım gazetelerin çoğu darbecilerin yanında yer almış, hatta darbeyi Atatürkçü olarak niteleyerek toplum nezdinde meşrulaştırılmasına katkıda bulunmuşlardır. Geleneksel medyanın bu tutumu tercih etmesinde siyasi baskılar kadar ticari kaygılar da etkili olmuştur. Hem askeri yönetimlerin baskıcı tutumları, hem darbe süreçlerinde verilen kayıplar, hem de kitle iletişim araçlarının ağırlıklı olarak darbecilerden yana tavır alması, darbeler karşısında öğrenilmiş çaresizliğin hakim olmasıyla neticelenmiştir.

15 Temmuz, önceki darbe deneyimleri ile kıyaslandığında öğrenilmiş çaresizliğin yenilmesi ve suskunluk sarmalının kırılması ile farklılaşmaktadır. Suskunluk sarmalının kırılmasında en büyük etkenlerden biri de kuşkusuz yeni medya platformları ve sosyal ağlar olmuştur. Daha önceki darbe süreçlerinden farklı olarak 15 Temmuz'da halk, yeni medya olanakları ve sosyal ağlar sayesinde, pasif izleyici olmaktan çıkmıştır. Vatandaşlar 15 Temmuz gecesi, sosyal medya sayesinde tepkisini anlık olarak verebilmiş, örgütlenmiş ve eyleme geçebilmiştir.

"Kitle hareketlerinin ortaya çıkması için beklediğimiz nedenlerden birisi hoşnutsuzluktur. Kitleler bir şeylerden (geçim zorluğundan, ideolojik gerginliklerden, dini, siyasi baskılardan vb.) rahatsız olacak ki, iç dünyalarındaki değişiklik talebi bir harekete dönüşebilsin. Fakat bunun, yani değişiklik talebinin tek başına yeterli olamayacağını iddia etmek de mümkündür. ABD'li deneme yazarı Eric Hoffer'a göre hoşnutsuzluğun bizahiti kendisi her zaman bir değişiklik isteği yaratmaz. Bunun için başka faktörlerin de devreye girmesi lazımdır. Onlardan birisi Hoffer'a göre, kendini kuvvetli hissetmektir. Anlaşılan o ki, kalabalıkların, sosyal yığınların toplumsal dönüşümü ya da kırılmayı gerçekleştirecek eylemleri, bu gücü potansiyel olarak taşıdıklarına inandıklarında ortaya çıkmaktadır. Çünkü geniş kitleler nezdinde hoşnutsuzluk her daim ortaya çıkabilecek bir durumdur. Fakat kitleler toplumsal dönüşümü gerçekleştirmek için harekete geçecek insiyaki çoğu zaman kendilerinde bulamamışlardır."²³ Yeni medya platformları ve sosyal ağlar, tam da bu noktada devreye girerek, kitlelere kendilerini kuvvetli hissettirme işlevini yerine getirebilmektedir. Geleneksel medya araçlarının televizyon ve gazetelerin suskun kaldığı dönemlerde sosyal medyada yapılan paylaşımlar, aynı fikirde olanların niteliksel gücünü görebilme olanağını ortaya çıkarmaktadır. Böylece kitle iletişim araçlarında kişilerin düşünceleri seslendirilmese bile, kitleler sosyal medya üzerinden sayıca az olmadıklarını görüp, "kuvvetli hissetmeye" ve sürece dahil olmaya daha rahat karar verebilirler.

Sosyal medyanın suskunluk sarmalının kırılmasındaki bir başka fonksiyonu da örgütlenmeye olanak sağlamasıdır. 15 Temmuz gecesi birbirini hiç tanımayan vatandaşlar, saat mekan vererek toplanma ve darbecileri protesto etme olanağı bulmuştur. Vatandaşların meydanlara inmesindeki etkenlerin

23 İbrahim Nacak, "Sessiz Yığınların, Sosyal Teoride Ele Gel(e)meyişi: 15 Temmuz Örneği", *Akademik Bakış*, 15 Temmuz, Ankara, 2017, s. 110-111

Gazisi

Akademik
Bakış

109

Cilt 11
Sayı 22
Yaz 2018

başında kuşkusuz Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın CNN Türk Haber Kanalının canlı yayınına bağlanarak, halkı meydanlara inmeye davet etmesi gelmektedir. Ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın halka seslenme aracının da bir yeni medya platformu olan Facetime uygulaması olduğunu hatırlatmakta fayda vardır. Facetime uygulaması sayesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, bulunduğu yerden mobil telefonu aracılığıyla CNN Türk spikeri Hande Fırat ile görüntülü konuşma yapabilmiş ve böylece vatandaşlar Cumhurbaşkanını televizyon ekranından canlı olarak izleyebilmiş, akabinde de meydanlara inmiştir. Burada geleneksel medya ile yeni medya platformlarının işbirliğinden de söz etmek gerekmektedir.

Medyanın kamuoyu oluşumundaki gücünü bilen darbecilerin ilk hedefi çoğu zaman basın yayın organları olmuştur. *“Darbelerin gerçekleşebilmesi için birinci güç silah gücü olsa da tüm darbe tecrübeleri göstermektedir ki gerekli olan ikinci güç medyadır. Yeterli medya desteği olmadan bir darbenin başarıya ulaşabilme ihtimali en azından Türkiye'nin son yıllarda edindiği tecrübeden hareketle zayıftır denebilir.”*²⁴ 27 Mayıs 1960'da TRT radyosunun tanklarla sarılmasını takip eden süreçte, tüm darbe girişimlerinde iletişim araçları ele geçirilmeye çalışılmış, TRT binaları kuşatılmış, radyo ve televizyondan darbe bildirimleri okunmuş ve yönetimin Türk Silahlı Kuvvetleri'ne geçtiği kamuoyuna duyurulmuştur. Darbe sonrasında ise yazılı basın da baskı altına alınıp, kamuoyunun razı gelmesi sağlanmak istenmiştir. Buradaki amaçlar; darbeciler açısından uygun kamuoyunun oluşturulması, toplumun geniş kesiminin darbenin meşruluğuna inandırılması ve darbeyi desteklemesinin sağlanması ve darbeye muhalif görüşlerin yayınına olanak verilmemesi olarak özetlenebilir. Aynı amaçlarla benzer girişimler 15 Temmuz gecesi de yaşanmıştır. İlk olarak 22.05'de TRT stüdyolarına baskın yapan ve silah zoruyla darbe bildirisini canlı yayında okutan darbeciler ilk aşamada bir başarı kazanmış gibi görünse de çoklu medya ortamında diğer yayın kuruluşlarının darbe karşıtı yayınlara devam etmesi nedeniyle arzu ettikleri etkiyi yakalayamamışlardır. Darbeciler daha sonra CNN Türk haber kanalını basmıştır. Ancak hem TRT hem de CNN Türk, emniyet güçleri ve vatandaşların ortak girişimiyle darbecilerden kurtarılmıştır. Bu noktada vatandaşın kitle iletişim araçlarına sahip çıkmak adına sosyal ağlarda haberleşerek örgütlenmesi de yine son derece önemlidir. *“Yurttaş gazeteciliğinin en iyi örneklerini sergileyen toplum bir yandan tanklara ve ağır silahlara direnirken, diğer yandan da cep telefonlarıyla çektikleri görüntüleri ve fotoğrafları sosyal medyada paylaşarak darbenin kamu vicdanında mahkum edilmesi ve darbecilere yönelik tepkinin çığ gibi artmasında rol oynamışlardır.”*²⁵ Sosyal ağlara şehir meydanlarından yansıyan görüntüler, suskunluk sarmalının kırılmasında ve darbeye karşı eyleme girişmekte tered-

24 Yusuf Özkır, “Darbecilerin İlk Adresi Medya Organları”, İsmail Çağlar, Mehmet Akif Memmi, Fahrettin Altun, der. *15 Temmuz'da Medya: Darbe ve Direnişin Mecrası*, Seta Yayınları, İstanbul, 2017, s. 25

25 A.g.e. s.62

düt edenlerin katılımı noktasında da önemli rol oynamıştır. Arkadaşlarının, komşularının, akrabalarının ve kamuoyundaki fikir önderlerinin sosyal medya hesaplarında darbe karşıtı söylem ve eylemlere dair fotoğraf ve videolar paylaştığını görenler, hem sosyal ağlarda darbe karşıtı fikir beyan etme, hem de meydanlarda eyleme geçme noktasında cesaret bulabilmiştir.

Yapılan araştırmalara göre Twitter kullanıcılarının darbe girişimi ile ilgili paylaşımları, normal bir güne göre 15 Temmuz 2016 gece yarısı 35 kat artmıştır. Bu etkileşimlilik darbe karşıtlığında bir ortaklığın oluşmasında ve siyasal katılımın artmasında etkin olmuştur. İstanbul'daki boğaz köprülerinin darbe girişimcileri tarafından kapatılmasıyla başlayan saat 22.00 ile 24.00 arasında ise konuyla ilgili gönderilen tweet sayısının 71 bin 938 olduğu, saat 00.00 ile 04.00 arasında konuyla ilgili 495 bin tweet atıldığı belirlenmiştir. Bu rakamlar, normal bir gündeki paylaşım ortalamasıyla karşılaştırıldığında 35 katlık bir artışa işaret etmektedir.²⁶ Sosyal ağlarda verilen tepki "Darbeciler Twitter'da Püskürtüldü" yorumlarına neden olmuştur.²⁶

Sonuç

Yeni medya platformları ve sosyal ağlardaki etkileşimlilik özellikle seçim, siyasi tartışma ya da kriz dönemlerinde vatandaşların siyasal katılımına olanak sağlamaktadır. Sadece çevrimiçi katılım bile kamuoyu oluşmasında önemli bir etkidir. Sosyal ağların, anlık olarak tepki verebilme imkanı sunmasıyla artık dünyanın pek çok yerinde çevrimiçi eylemler, imza kampanyaları, protestolar düzenlenebilmektedir.

Ancak 15 Temmuz gecesi çevrim içi katılımı başlayan etkileşimin meydanlara taşmasıyla siyasal katılım başka bir düzeye geçmiş ve Türkiye'nin siyasi tarihinde görülmemiş bir sivil direniş ile darbe başarısızlığa uğratılmıştır. Daha önceki darbe deneyimlerinin aksine, toplumun geniş kesimi bu kez darbeciler karşısında suskun kalmamıştır. Sosyal ağlarda haberleri, gelişmeleri ve yorumları takip ederek, diğerlerinin de görüşünü öğrenme fırsatı bulan bireyler, önce sosyal ağlarda aktif katılım sağlayarak sonra ise meydanlara inerek darbeye karşı olduklarını ortaya koymuşlardır.

15 Temmuz deneyimi de göstermiştir ki, yeni medya ve sosyal ağlar ile tek yönlü iletişimden çift yönlü iletişime geçilmesi, bireylerin siyasal katılımına katkı sağlamıştır. Şener'in de vurguladığı gibi, "İnternet yeni toplumsal hareketler açısından yalnızca bir haberleşme, eğlence ve uzaklıklardan kaynaklanan mekan engelini asmada kullanılmamaktadır. İnternet sayesinde kullanıcılar arasında biz duygusu gelişmekte, kullanıcılarının belirli bir siyasi bilinç ve varılacak hedefler konusunda belirli bir

26 Hürriyet Gazetesi, Darbe Gecesi 35 Kat Tweet Attık, <http://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/darbe-gecesi-35-kat-tweet-40172748> Erişim Tarihi:02.04.2018

Yenişafak Gazetesi, Darbeciler Twitter'da Püskürtüldü, <https://www.yenisafak.com/15temmuz/darbeciler-twitterda-puskurtuldu-infografik> Erişim Tarihi: 02.04.2018

Gazi

Akademik
Bakış

111

Cilt 11
Sayı 22
Yaz 2018

ortak bilince sahip olmalarını ve egemen düzene karşı doğrudan bir muhalefet gücü sergilemeleri gerçekleştirilmektedir.²⁷ Ancak, demokratikleşme açısından büyük bir fırsat olarak değerlendirilen bu durum, teknolojiye erişim şartına bağlıdır. Fuchs'un da ifade ettiği gibi, siyasal katılım, teknoloji, kaynaklar, örgütler ve becerilerle etkin kılınmış bireylerin, kendi toplumsal sistemlerini kendi başlarına tasarlama ve yönetmesidir ve kolektif akılların kullanıldığı bu toplumsal sistemlerin daha iyi bir gelecek için kolektif vizyonlar geliştirmesidir.²⁸ Burada da altı çizildiği gibi siyasal katılım için teknoloji ve kaynaklara erişim özel bir önem arz etmektedir. Eğer teknolojiye, yeni medya platformlarına ya da diğer ilgili kaynaklara erişim yeterli düzeyde değilse, siyasal katılımın da doğru orantılı bir şekilde yetersizliğinden bahsetmek mümkündür. Bu nedenle yeni bir kamusal alan olarak karşımıza çıkan yeni medya platformları ve sosyal ağların herkes için erişilebilir olması önemlidir. Katılım düzeyinde artış sağlanması ve katılımın tüm topluma yaygınlaştırılabilmesi ve sürekliliğinin korunması, teknolojik gelişmelerin toplumsal zeminde uygulama alanı bulabilmesi ve soso-ekonomik açıdan eşitsizliklerin giderilmesine bağlıdır. Ancak bu şekilde daha demokratik, bilinçli ve ortak akla dayalı siyasal katılım mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR KİTAPLAR

- AKTAN, Ercan, *Sosyal Medya ve Siyasal Katılım, Eğitim Kitabevi Yayınları, 2017.*
- AKTAŞ, Hasret, *Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak İnternet, Tablet Kitabevi, Konya, 2004.*
- BAYRAKTUTAN, Günseli S. "Yeni İletişim Teknolojileri Bağlamında Siyasal İletişime Altyapı Etnografisi ile Bakmak", *Medya ve Siyaset, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 15-17 Kasım, İzmir, 2007.*
- BİNARK, Mutlu, "Giriş", Mutlu Binark, der., *Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2014.*
- DAHL, Robert A., *Demokrasi Üstüne, Çev: Betül Kadioğlu, Phoenix Yayınevi, Ankara 2001.*
- ERDOĞAN, İrfan, *İletişimi Anlamak, Pozitif Matbaacılık, 4. Baskı, Ankara, 2011.*
- GÖLCÜ, Abdülkadir, *Türkiye'de Demokrasi Kültürü ve Medya, Literatürk-Academia, s. 13. Konya, 2015.*
- KALAYCIOĞLU, Ersin, *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma, Karşılaştırmalı Siyasal Katılma, Siyasal Eylemlerin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, 1998.*

27 Gülüm Şener, "Yeni Bir Sol Kimliğin İnşasında İnternetin Rolü", *Medya ve Siyaset, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 2007. 15-17 Kasım, İzmir, 264.*

28 Christian Fuchs, *Internet and Society: "Social Theory in the Information Age" 2008, s. 227* <http://fuchs.uti.at/wp-content/uploads/Internet+Society.pdf> Erişim Tarihi: 01.04.2018

KARPAT, Kemal H., *Ortadoğu'da Osmanlı Mirası ve Ulusçuluk* (çev. Recep Boztemur), İmge Kitabevi, Ankara 2001.

NEUMANN, Elisabeth Noelle, *Kamuoyu Suskunluk Sarmalının Keşfi*, Dost Kitabevi, Ankara, 1998.

SEZEN, Saim, *Seçim ve Demokrasi*, 2.Basım, Gündoğan Yayınları, Ankara 2000.

TURAN, İlter, *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*, Der Yayınları, 3.Basım, İstanbul, 1986.

UÇKAN,Özgür -ERTEM, Cemil, *Wikileaks Yeni Dünya Düzenine Hoşgeldiniz*, Etkileşim Yayınları, İstanbul, 2011.

MAKALELER

DAHLGREN, Peter, "The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation", *Political Communication*, 22, 2005.

HIEBERT, Ray E., "Commentary: New Technologies, Public Relations, And Democracy", *Public Relations Review*, 31: 1-9., 2005.

ÖVÜNÇ, Meriç, "Yeni Medya ve Dijital Demokrasi: Siyasal Yaşamdaki Görünümleri Olarak ABD Örneği." *Dicle Üniversitesi 1. Uluslararası "Siyasal İletişim Demokrasi ve Yeni Süreçler Sempozyumu Bildiriler*, s. 97-112, 2013.

ÖZCAN, Ali, "Sosyal Medyanın Ekonomi Politikası", Ramazan Çelik, Sertaç Dalgalıdere, der., *Yeni ve Geleneksel Medya Okumaları*, İskenderiye Yayınları, s. 185-186. İstanbul, 2015.

NACAK, İbrahim, "Sessiz Yığınların, Sosyal Teoride Ele Gel(e)meysi: 15 Temmuz Örneği", *Akademik Bakış*, 113, Ankara, 2017.

ÖZKIR, Yusuf "Darbecilerin İlk Adresi Medya Organları", İsmail Çağlar, Mehmet Akif Memmi, Fahrettin Altun, der. *15 Temmuz'da Medya: Darbe ve Direnişin Mecrası*, Seta Yayınları, İstanbul, 2017.

SOLOP; Frederic I. *Digital Democracy Comes of Age: Internet Voting and the 2000 Arizona Democratic Primary Elections*. PS: Political Science and Politics34, 289-93.

SÖĞÜT, Fatih "Sanal Ortamda Aşkın Meta Olarak Pazarlanması; Online Arkadaşlık Siteleri Üzerine Bir İnceleme", Ramazan Çelik, Sertaç Dalgalıdere, der., *Yeni ve Geleneksel Medya Okumaları*, İskenderiye Yayınları, İstanbul, 2015.

ŞENER, Gülüm, "Yeni Bir Sol Kimliğin İnşasında İnternetin Rolü", *Medya ve Siyaset*, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 15-17 Kasım, İzmir, 262-270., 2007.

TEZLER

DİK, Uğur, "Sosyal Medyanın Suskunluk Sarmalı Kuramı Açısından İncelemesi: Twitter Üzerinden "Çözüm Süreci" ve "Nükleer Enerji" Tartışmaları", Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2015.

Gazisi

Akademik
Bakış

113

Cilt 11
Sayı 22
Yaz 2018

ŞİVGİN DÜNDAR, Lale, "12 Eylül Dönemi Türk Yazılı Basınında Atatürk ve Atatürkçülük", Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2016.

İnternet Kaynakları

BİNARK, Mutlu, Yeni Medya, Gençlik ve Gündelik Yaşam, <http://yenimedya.wordpress.com/calismalar/> Erişim Tarihi: 01.04.2018.

BOULIANNE, Shelley, Does İnternet use affect engagement? A Meta-Analysis of Research. *Political Communication*, 26: 2, 193-211., 2009. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1058460090285436> Erişim Tarihi: 01.04.2018

FUCHS, Christian İnternet and Society: "Social Theory in the Information Age" 2008, s. 227 <http://fuchs.uti.at/wp-content/uploads/İnternet+Society.pdf> Erişim Tarihi: 01.04.2018

Hürriyet Gazetesi, Darbe Gecesi 35 Kat Tweet Attık, <http://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/darbe-gecesi-35-kat-tweet-40172748> Erişim Tarihi:02.04.2018
Hürriyet Gazetesi, Başkentte Kazan Savunması, <http://www.hurriyet.com.tr/kazan-savunmasi-40149516> Erişim Tarihi: 02.04.2018

TBMM BİAK Raporu, 2013. <http://www.biakraporu.org/docs/rapor.kisim5.bolum04.pdf> Erişim Tarihi: 02.04.2018

Yenişafak Gazetesi, Darbeciler Twitter'da Püskürtüldü, <https://www.yenisafak.com/15temmuz/darbeciler-twitterda-puskurtuldu-infografik>

YILMAZ, Abdullah Murat, "Sosyal Bir Davranış: Uyma ve Asch Deneyi", Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi, <http://www.pdrdergisi.com/sosyal-bir-davranis-uyma-ve-asch-deneyi-83.html> Erişim Tarihi: 02.04.2018

Extended Abstract

Turkey has faced various military coups and interventions in its political history. Turkish democracy has been interrupted at various times as a result of these interventions. It is known that seizing media and communication tools was always one of the primary targets of the military coups and the interventions in the Turkish political history. The fact that the mass media is one of the most powerful means of guiding the perception of the societies; has been a major reason why the communication tools were chosen as the primary targets. When the history of Turkey's coups is analyzed, it can be said that the means of communication functioned more at the point of silencing the society and legitimizing the military coups. Unlike previous experiences, during the July 15 coup attempt, new media platforms like social media, has become an important factor in encouraging society to declare ideas that stand for democracy, instead of silencing society and legitimizing the coup attempt. Many researches also rank the general tendency of public opinion as one of the fac-

tors affecting political participation. Asch experiments have shown that most individuals want to learn the dominant ideas around before declaring their opinions. Even according to the Ash experiment, most people obey majority, although they know they are wrong. One of the reasons of this behavior is that people are afraid of being alone and excluded from society. In order not to be excluded from the society, most people follow the majority. At this point, mass media and recently the new media constitute a very important place. Because mass media is evaluated as the most basic indicator of the tendency of public opinion in understanding which opinions are heavily repressed and which opinions are excluded from society. In order to understand which views are accepted, which are approved and which are not, society is following through the mass media. Therefore during the political or social crisis or election periods, the attitude of the mass media can become more important and can directly affect the political participation of the individuals. The mas media can mislead the society. This study argues that the new media platforms such as social media has been effective in breaking the spiral of silence of Turkish society against coups. Also the online platforms enabled society to resist against the coup. The civils were active both online and physically in the streets of big cities. They get organized through social media. They fought against the tanks, weapons and F-16 jets as civils. And the coup was defeated at the end of the night. This study examines the affect new media platforms in encouraging the society for political participation. The study also tries to reveal the vital role that social media platforms, played in breaking the spiral of the silence in the society during the coup attempt of July 15th.

Gazi

Akademik
Bakış

115

Cilt 11
Sayı 22
Yaz 2018